

A Pécsi Ítéltábla a dr. Györe Lászlóné ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Németh Ágnes Erzsébet ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen egyéb támogatás megfizetése iránt indított perében a ... Törvényszék 2016. április 8. napján kelt .../9. számú ítélete ellen az alperes által 10. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az alperest kötelezi a felperes részére 124.534 (százhuszonnégyezer-ötszázharmincnégy) forint és annak az elsőfokú ítélet szerinti kamatai megfizetésére.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 5.000 (ötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes a perbeli időszakban a felperesi vizitársulat tagja volt. A felperes 2012. április 24-én tartott küldöttgyűlésén meghozták a 9/2012.(IV.24.) számú határozatot, amellyel a minden tagra kötelező érvényű közcélú feladatok ellátásához való egyéb támogatás bevezetéséről döntöttek, és egyebek mellett rendelkeztek arról is, hogy annak hatálya a 2012. és 2013. évekre egyaránt kiterjed.

A 2014. május 29-én megtartott küldöttgyűlésen a küldöttek meghozták a 18/2014.(V.29.) számú határozatot, amellyel a 9/2012.(IV.24.) számú küldöttgyűlési határozattal 2013. évre megállapított kötelező támogatás mértékét 2014. június 1. napjától 0 forintra módosították. A 18/2014.(V.29.) számú határozatot a ... Törvényszék a 2015. február 12. napján kelt és ugyanezen a napon jogerős .../3. számú ítéletével hatályon kívül helyezte.

A felperes felszólította az alperest, hogy a 9/2012.(IV.24.) számú határozat alapján a 2013. évre megállapított közcélú feladatok ellátásához való egyéb támogatás címén fizessen meg 124.534 forintot. Az alperes a felhívásnak nem tett eleget, ezért vele szemben a felperes a követelést fizetési meghagyásos eljárásban érvényesítette. Az alperes a vele szemben kibocsátott fizetési meghagyással szemben ellentmondással élt, az eljárás perré alakult.

A felperes keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 124.655 forint tőke és annak 2015. április 28-tól a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301.§ (1) bekezdése szerinti kamatai, valamint perköltség megfizetésére.

A felperes a keresetét a vizitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvénynek (Vt.tv.) a 9/2012.(IV.24.) számú határozat meghozatalakor hatályos 30.§ (1) bekezdésére és 41.§ (1) bekezdésére alapította, e jogszabály a küldöttgyűlés számára lehetővé tette egyéb támogatás címén fizetési kötelezettség megállapítását. A határozat meghozatalakor a felperes alapszabálya is lehetőséget biztosított egyéb tagi hozzájárulás címén fizetési kötelezettség megállapítására. Miután a 18/2014.(V.29.) számú határozatot a ... Törvényszék hatályon kívül helyezte, erre figyelemmel az alperes fizetési kötelezettsége 2013. évre is fennáll.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, hivatkozva arra, hogy a 9/2012.(IV.24.) számú küldöttgyűlési határozat a 2012. évi CCXIII. törvény hatálybalépésével 2012. december 28-án hatálytalaná vált. Utalt arra, hogy a fenti törvény 69.§-a a Vt.tv.41.§-ában a korábbi „egyéb támogatás” kifejezést „önkéntes támogatás” kifejezésre módosította, egyidejűleg a küldöttgyűlési hatáskörből közgyűlési hatáskörbe utalta a tagok fizetési kötelezettsége mértékének meghatározását. Arra hivatkozott, hogy a vizitársulatok 2012. december 28. napjától a tagok kétharmados többséggel megszavazott önkéntes hozzájárulásából működhetnek, függetlenül attól, hogy korábban esetleg erre az időszakra vonatkozóan a küldöttgyűlésen nem önkéntes hozzájárulásról döntöttek. Mivel a társulat létrehozását jogszabály rendelte, az közjogi jellegű jogi személy és a jogszabályon alapuló hozzájárulás beszédési kötelezettsége is közjogi jellegű, amely nem alakulhatott át a felperes által érvényesített polgári jogi követeléssé. Utalt arra is, hogy a jogszabályok változásával a felperes kötelezően ellátandó feladata is megváltozott, ilyen tevékenység hiányában okafogyott és tisztességtelen erre a célra hozzájárulást szedni.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest (a rendelkező részben kijavított elírás szerint a felperest), hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 124.534 forint tagi hozzájárulást és annak 2015. április 28-tól a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 25.000 forint elsőfokú eljárásban felmerült költséget.

Megállapította, hogy a 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozat meghozatalának időpontjában hatályos Vt.tv.30.§ (1) bekezdés c) pontja a küldöttgyűlés hatáskörébe utalta az egyéb támogatások mértékének meghatározását. Ebben az időpontban az alapszabály 9.6.5. pontja szerint is lehetősége volt a felperesnek a tagok részére egyéb támogatás jogcímén fizetési kötelezettség megállapítására. A 2012. április 24. napján a küldöttgyűlés által meghozott 9/2012. számú határozat ezért a jogszabályi előírásoknak és az alapszabálynak megfelelő volt. Nem osztotta az alperesnek azt az álláspontját, hogy a Vt.tv. 2012. december 28. napjától hatályos módosítása következtében a 9/2012.(IV.24.) számú küldöttgyűlési határozat hatályát veszítette volna. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a jogalkotó a módosítással a tagot jogszabály alapján terhelő társulási hozzájárulással kapcsolatos kötelezettség alól felmentette, ezt a kötelezettséget a továbbiakban a jogalkotó kötelező erővel nem kívánta szabályozni, ugyanakkor meghatározásának lehetőségétől a vizitársulatokat nem kívánta megfosztani, azt az összecszerűsége is terjedően előbb a küldöttgyűlés, később a közgyűlés hatáskörébe utalta.

Ítélete indokolásában utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy a felperes vizitársulat, mint jogi személy belső autonómiájára figyelemmel a társulat alapszabálya a társulat tagjaira és szerveire kötelező erővel bír. Ennek megfelelően a jogszabályi környezetben történt változás nem válik automatikusan az alapszabály részévé, nem hatálytalanítja a korábbi határozatokat, ahhoz külön aktusra van

szükség a társulat arra jogosult szervétől. Amennyiben a jogi személy valamely szerve által meghozott döntés jogszabályba ütköző, annak érvénytelensége megállapítása iránt - jogszabályban meghatározott határidőben - per indítására lett volna lehetőség.

Kifejtette azt is, hogy a közcélú feladat megszűnése sem jelent változást a jogi személy és a tagja közötti belső jogviszonyban, így nem válik automatikusan hatálytalanná, tisztességtelenné az érvényes társulati határozat alapján történő igényérvényesítés, valamint azt, hogy a tisztességtelenség a kötelmi jogviszonyokban értelmezhető, a jogi személy és a tagja között pedig nem szerződéses kapcsolat áll fenn.

Ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság jogszabály értelmezése alátámasztásául hivatkozott a ...Ítélet tábla .../2012/3., illetve a ... Ítélet tábla .../2013/4. számú ítéletében kifejtettekre is.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és a kereset elutasítása érdekében az alperes terjesztett elő fellebbezést.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság döntése meghozatala során nem vette figyelembe, hogy a felperes vízitársulat 2014-ig közjogi jogi személy volt. A felperes az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokra tekintettel - a közjogi jellegétől immár megfosztva - a korábbi közjogi jellegből fakadóan érvényesíthető közjogi alkapú követelését polgári jogi követelésként kívánja érvényesíteni, miközben egyértelmű, hogy a felperes közjogi jellegének megszűnését követően az nem alakulhatott át polgári jogi követeléssé, mert a követelés keletkezése a polgári jog szabályainak nem felelt meg.

A felperes a 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozat alapján 2012. évre alappal követelhetette az egyéb hozzájárulás megfizetését, azt az alperes meg is fizette. A jogszabályi felhatalmazás megszűnt (2012. december 28-a) után azonban a felperes már nem követelheti az „egyéb” hozzájárulást, mert azt a jogalkotó felváltotta az „önkéntes” hozzájárulással és egészen más eljárási rendet írt elő annak megszavazásához. A felperes az „önkéntes” hozzájárulásra vonatkozó előírásokat nem teljesítette, a korábban előírt „egyéb” hozzájárulás 2013-ban már jogszabályba ütközött.

Az alperes álláspontja szerint a 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozat a 2012. december 28-ától hatályos jogszabály módosításra tekintettel hatálytalanná vált. Nem vitatta, hogy az egyéb hozzájárulás küldöttgyűlési előírása 2012-ben érvényes volt, utóbb azonban jogszabályba ütközővé (jogszabályi felhatalmazást nélkülözővé) vált. A magyar jog utólagos jogszabályba ütközés esetén nem érvénytelennek minősíti a jogalapot, hanem hatálytalannak. Tévesnek tartotta ezért az elsőfokú bíróságnak azt az érvelését, amely szerint a 9/2012.(IV.24.) számú küldöttgyűlési határozat érvényessége kizárja annak utóbb bekövetkező hatálytalanná válását.

Hivatkozott arra is, hogy 2014. január 1-től a felperes közcélú tevékenységet nem folytat. Álláspontja szerint még ha a 2013. évre előírt egyéb támogatásnak eredetileg lett is volna jogalapja, az a clausula rebus sic stantibus szabálya alapján jogalapját veszítette akkorra amikor a felperes 2014. április elején először, majd 2015 márciusában újból követelte az alperestől annak megfizetését.

Kifejtette azt is, hogy miután 2012. december 28-tól kezdődően a hozzájárulást a jogalkotó önkéntesnek minősítette, a követelés polgári jogi szempontból naturalis obligationak tekinthető.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes perköltségben marasztalását kérte az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok alapján, hivatkozva a felperes által indított, tárgyában azonos perekben a ... Ítéletábra által .../4., illetve .../5. számon hozott ítéletekben foglaltakra is.

A fellebbező alperes a másodfokú tárgyaláson írásbeli fellebbezése kiegészítéseként hivatkozott arra, hogy a vízitársulat közjogi jogi személy és amíg a magánjogban mindazt lehet, amit a jogszabály nem tilt, a közjogban azt lehet megtenni, amit a jogszabály megenged, ezért álláspontja szerint a 2013. évi egyéb hozzájárulást behajtani a jogszabályváltozást követően már nem lehet.

Emellett hivatkozott arra is, hogy a szolgáltatás causája megszűnt. E hivatkozásával kapcsolatban előadta, hogy a Ptk.-ban nincsen erre vonatkozó tételes jogi szabály, ezért az a Ptk.4.§-a alá tartozik. Az elsőfokú bíróság tévesen fejtette ki, hogy a szerződésre vonatkozó szabályokat jelen esetben nem lehet alkalmazni, utalva arra, hogy a Ptk.198.§ (2) bekezdése szerinti kötelelem nem csak szerződéssel, hanem egyéb úton is keletkezhethet, ezekre a kötelemekre megfelelően alkalmazni kell a szerződéses rendelkezéseket.

Előadta, hogy a clausula rebus sic stantibus elvét úgy értette, hogy a határozattal létrejött kötelmet azért nem kell teljesíteni adott esetben, mert az alapjául szolgáló helyzet lényegesen megváltozott. A határozatban meghatároztak egy kötelmet, azt, hogy milyen célra kell a hozzájárulást beszédni. Amennyiben ez a cél már nem áll fenn, akkor erre a kötelelem már nem vonatkozik.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján a tényállást helyesen állapította meg, és a másodfokú bíróság egyetért az elsőfokú bíróság érdemi döntésével is. A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az elsőfokú ítéletben kifejtett jogi indokokat az alábbiakkal egészíti ki:

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, és a perben az alperes sem vitatta, hogy a 9/2014.(IV.24.) számú határozat meghozatalakor az akkor hatályos Vt.tv.30.§ (1) bekezdés c) pontja, illetve 41.§ (1) bekezdése, valamint a felperes alapszabálya alapján jogszerű lehetősége volt a felperes küldöttgyűlésének „egyéb” támogatás címén a tagokra kötelező fizetési kötelezettség megállapítására. Az a tény, hogy 2012. december 28-ától a 2012. évi CCXIII. törvény hatálybalépésével a Vt.tv.41.§-ában korábban „egyéb” támogatás kifejezés „önkéntes” támogatás kifejezésre módosult, illetőleg a küldöttgyűlési hatáskörből közgyűlési hatáskörbe utalta a jogalkotó a tagok fizetési kötelezettsége mértékének meghatározását, a 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozatot nem tette hatálytalanná.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2.§ (2) bekezdése szerint jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.

A vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény módosítására vonatkozó 2012. évi CCXIII. törvény 2012. december 28-át megelőző időszakra nem vonhatta el vagy korlátozhatta a vízitársulat küldöttgyűlésének a Vt.tv.30.§ (1) bekezdése c) pontján alapuló jogát arra vonatkozóan, hogy egyéb támogatás fizetésére vonatkozó kötelezettséget írjon elő a tagjai számára, ezért a jogszabály módosítástól függetlenül a jogszabály módosítást hatálybalépését megelőzően érvényesen

meghozott, bíróság előtt meg nem támadott felperesi küldöttgyűlési határozat továbbra is hatályos rendelkezései a tagok számára kötelezőek.

Az Alkotmánybíróság a 3062/2012.(VII.26.) AB határozat 88. pontjában kifejtette, hogy következetes alkotmánybíróági gyakorlat alakult ki abban a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit - erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint - a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [57/1994.(XI.17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.].

A perbeli esetben azonban a Vt.tv. módosítását kimondó 2012. évi CCXIII. törvény nem mondta ki sem azt, hogy a jogszabály módosítás visszamenőlegesen lép hatályba, sem pedig azt, hogy a módosított jogszabályi rendelkezéseket a jogszabály módosítás hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell, így tehát e jogszabály módosítás nem ütközött a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, azt a hatálybalépését követően keletkezett jogviszonyokra kellett alkalmazni a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15.§ (1) bekezdése alapján, a hatálybalépése előtti kötelezettségeket nem érintette.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15.§ (2) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz a tekintetben is, hogy a jogszabályi rendelkezést - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a hatálya alatt keletkezett tényekre és jogviszonyokra a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell, ami a perbeli esetben azt jelenti, hogy a Vt.tv. 2012. április 24-én hatályos, utóbb módosított rendelkezéseit a 2012. április 24-én meghozott küldöttgyűlési határozat tekintetében alkalmazni kell, vagyis téves az alperesnek az a perbeli hivatkozása, hogy a jogszabály módosítást követően a jogszabályváltozásra tekintettel a 9/2012.(IV.24.) számú küldöttgyűlési határozat a törvény erejénél fogva hatályát veszítette volna.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 198.§ (3) bekezdése értelmében szolgáltatásra irányuló kötelezettség és jogosultság jogszabályból vagy hatósági rendelkezésből szerződéskötés nélkül is keletkezhet, ha a jogszabály vagy a törvényes jogkörében eljáró hatóság így rendelkezik, és a kötelezettet, a jogosultat és a szolgáltatást kellő pontossággal meghatározza. Ebben az esetben - jogszabály vagy hatóság eltérő rendelkezése hiányában - a szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A perbeli esetben a jogszabályi felhatalmazás alapján a felperes küldöttgyűlése által meghozott határozat nem minősül jogszabályból vagy hatósági rendelkezésből szerződéskötés nélkül keletkezett szolgáltatásra irányuló kötelezettségnek, illetve jogosultságnak. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban analógia alapján e szakasz rendelkezéseit a perbeli esetre is alkalmazni kell, hiszen a 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozatot a felperes küldöttgyűlése jogszabályi felhatalmazás alapján hozta meg. E határozat pedig kötelezettséget állapított meg, illetőleg a határozatból jogosultság keletkezett a kötelezettség követelésére, vagyis a felperes és tagjai között kötelmi jogviszonyt keletkeztetett, amelyre a régi Ptk.198.§ (3) bekezdése alapján a szerződésre vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

A szerződésre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazása adott esetben azt jelenti, hogy azokat a kötelmi jogi szabályokat lehet alkalmazni, amelyek nem kizárólag a szerződésre vonatkoznak. Az alperes fellebbezésében felhívott *clausula rebus sic stantibus* kizárólag a szerződésekre vonatkoztatható jogelv, általában az ingyenesen vagy bizalmi viszonyon alapuló elvállalt kötelezések

vonatkozik, célja az, hogy a szolgáltatást vállaló fél a vállalt kötelezettsége teljesítésére ne legyen kényszeríthető abban az esetben, ha a szerződés megkötése, illetőleg a szerződési nyilatkozat megtétele után, de még a teljesítés előtt a körülményeiben olyan előre nem látható lényeges változás állott be, hogy a szerződés teljesítése többé nem várható el tőle. A perbeli küldöttgyűlési határozat azonban nem elvállalt kötelmet keletkeztetett, annak alapja a felperes tagjaira nézve a kényszertagság volt.

Nem tartotta megalapozottnak a másodfokú bíróság az alperesnek azt az érvelését sem, hogy 2013. évre az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásokra figyelemmel megszűnt a kötelelem causája, vagyis az a közfeladat, amelynek ellátására a felperesi társulat az egyéb hozzájárulást beszedhette volna. A 9/2012.(IV.24.) küldöttgyűlési határozat ugyanis kimondta, hogy annak rendelkezéseit a 2012. év mellett 2013. évre is vonatkoznak, az egyéb hozzájárulást 2013. év vonatkozásában 2013. augusztus 31-ig kellett a tagoknak teljesíteni. A felperesnek 2013. évben még volt olyan közfeladata, amelynek ellátása érdekében a jogszabályi felhatalmazás alapján egyéb hozzájárulás fizetési kötelezettséget rendelhetett el, figyelemmel arra, hogy a 2013. évi CCXLIX. törvény 2014. január 1-jén lépett hatályba, így ezen időponttól került át az állami tulajdonban lévő vizek és vízilétesítmények vagyonkezelése, üzemeltetése, fenntartása és fejlesztése a vízügyi igazgatósági szervekhez a törvény 1.§ (2) bekezdése értelmében, a (6) bekezdés szerint pedig a víztársulat az üzemeltetési és fenntartási feladatait a vagyonkezelői jogának vagy kezelői jogának az ingatlan-nyilvántartásból történő törléséig volt köteles ellátni.

Abban az esetben, hogyha az alperes tag a keresettel érintett határozat alapján 2013. évre vonatkozóan az egyéb hozzájárulást a határozatban foglalt határidőre megfizette volna, szóba sem kerülhetne, hogy azt jogalap nélkül fizette meg. Az alperes a kötelezettségének a határozatban foglalt határidőre nem tett eleget, a 9/2012. számú határozat alapján történt igényérvényesítés során védekezése körében hivatkozott a felperes követelése causájának megszűnésére. A fentiek alapján azonban a 9/2012.(IV.24.) számú határozatban megjelölt „causa” az a közfeladat, amelynek teljesítésére a víztársulat a jogszabálynál fogva kötelezett volt, a víztársulat hatáskörébe tartozott, ezért alaptalan az alperes hivatkozása arra, hogy nincs jogalapja a felperes követelésének. Az a tény, hogy a 2013. évre megállapított egyéb hozzájárulást 2014., illetve 2015. évben követelte a felperes először az alperesen, a követelés jogalapját nem befolyásolja. Annak a kérdésnek a vizsgálata pedig, hogy azt a közfeladatot, amelynek teljesítésére a felperes az említett egyéb hozzájárulást érvényesíteni kívánja, elvégezte-e vagy sem, és amennyiben elvégezte, azt milyen mértékben és milyen forrásból tette, jelen per kereteit meghaladja. A másodfokú bíróság álláspontja szerint akkor lehetne vizsgálni a kötelelem causájának megszűnését, ha a 9/2012.(IV.24.) határozat a 2014. vagy ezt követő évekre vonatkozóan határozott volna meg egyéb hozzájárulás fizetési kötelezettséget, amikor a 2013. évi CCXLIX. törvény rendelkezése alapján már nem tartozott a víztársulat feladatai közé az állami tulajdonban lévő vizek, vízilétesítmények üzemeltetési és fenntartási feladatainak ellátása.

Az indokolás fentiek szerinti kiegészítésével a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal a Pp.224.§ (1) bekezdésén alapuló kijavítással, hogy a marasztalási összeg megfizetésére az alperes köteles a felperes részére figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része e körben elírást tartalmazott, amely elírás az ítélet indokolásában kifejtettek alapján egyértelműen megállapítható volt.

A sikertelenül fellebbező alperes perköltséget nem igényelhet és a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján ennek a kérdésnek a vizsgálata viselni tartozik a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Pécs, 2017. január 19.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán
Judit s.k. bíró